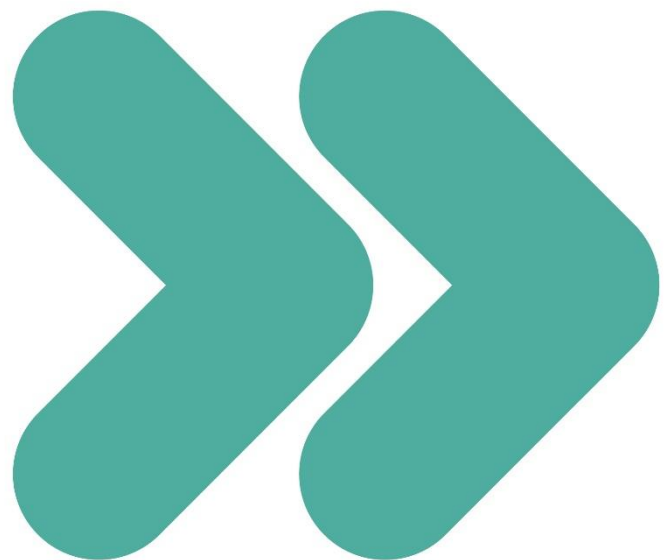

Innoviris-memorandum

(MET HET OOG OP DE LEGISLATUUR 2024-2029)

**WETENSCHAP EN INNOVATIE ZIJN CRUCIAAL
VOOR DE WELVAART VAN BRUSSEL EN HET
WELZIJN VAN DE BRUSSELAARS:
INZETTEN OP DE STERKTES VAN HET GEWEST**

Inhoudstafel

CONTEXT	2
De versterking van de waardeketen van onderzoek tot innovatie en de scale-up van innovatieve bedrijven in het Gewest	5
Het innovatietraject inzake digitale technologie versterken.....	5
Het innovatietraject voor circulaire economie versterken	6
Een nieuw innovatietraject voor de gezondheidssector opzetten.....	6
Een innovatietraject opzetten voor high-potential start-ups en deep tech.....	7
Sociale innovatie en sociale economie ondersteunen	9
Innovatie in en voor de overheidssector ondersteunen	10
De programma's voor beslissingsondersteuning voor gewestelijke bevoegdheden versterken	10
Zorgen voor een effectieve toegang tot en gebruik van onderzoeksresultaten voor de overheidssector.....	10
Innovatieve overheidsopdrachten promoten en ondersteunen	11
Het reglementair kader aanpassen	12
De aantrekkingskracht van het Gewest versterken op het vlak van OOI, in samenwerking met onze partners	13
De Belgische samenwerkingen versterken	13
De Europese samenwerkingen versterken.....	13
Het imago van het gewest als innovatieve regio versterken	15
Investeren in de komende generaties wetenschappers en innovatoren	16
Bijkomende middelen ten dienste van OOI	17
De doeltreffendheid van de begeleiding van het ecosysteem verzekeren	17
De financiële ondersteuning voor OOI verhogen	17
Ruimte voor een snellere en flexibele werking voor Innoviris.....	19

CONTEXT

Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (BHG) is het belangrijkste kenniscentrum van het land, met 340.000 kennisjobs op een totaal van 751.000 (of 45%). Kenniswerkers vormen de motor van de werkgelegenheid in de Brusselse economie. Voor elke nieuwe kenniswerker die in Brussel aan de slag gaat, worden nog twee bijkomende banen gecreëerd, waarvan er één voor een kortgeschoolde is¹. In deze economische structuur speelt innovatie een bijzonder belangrijke rol, waarbij het omzetten van onderzoeksresultaten in innovatieve diensten en producten centraal staat.

Het belang van Onderzoek, Ontwikkeling en Innovatie (OOI) overstijgt de puur economische belangen van het Gewest. In een context waarin maatschappelijke, economische en ecologische uitdagingen leiden tot ongekende veranderingen in onze samenleving, is OOI een kritieke bron van nieuwe oplossingen. De Europese Green Deal, de doelstellingen voor emissiereductie tegen 2030, om in 2050 klimaatneutraal te zijn, en de noodzaak aan een rechtvaardige transitie vereisen massieve investeringen in OOI om deze maatschappelijke uitdagingen aan te gaan.

In 2023 bevestigde het Regional Innovation Scoreboard van de Europese Commissie dat het Brussels Hoofdstedelijk Gewest één van de innovation leaders van Europa blijft². Die boordtabel analyseert de innovatieprestaties van 239 regio's in 22 EU-lidstaten en aangrenzende Europese landen. Ondanks een relatieve daling van plaats 14 (2021) naar 28 (2023) van de 239, heeft het Gewest tussen 2016 en 2023 een sterke stijging van de prestaties (14,2%) bereikt ten opzichte van het Europese gemiddelde (8,5%). Die goede resultaten zijn te danken aan verschillende factoren, waaronder de kwaliteit van het Brusselse ecosysteem inzake hoger onderwijs en onderzoek en het grote aantal kenniswerkers in ons Gewest.

OOI gedijt in een performant regionaal innovatiesysteem dat vaak wordt beschreven als een 'quadruple helix' van onderling verbonden en verweven sectoren: onderzoekscentra, bedrijven, de publieke sector en het maatschappelijk middenveld.

Brussel heeft dus een innovatiesysteem nodig dat is opgebouwd rond de sterktes van het Gewest, dat de 'quadruple helix' omvat, dat investeringen in OOI aanmoedigt, dat de creatie van economische, sociale en ecologische impact ondersteunt en dat het Gewest aantrekkelijker maakt voor onderzoekers, ondernemers en investeerders.

De overheid heeft een belangrijke rol te spelen bij het orkestreren van dit regionale innovatiesysteem. Niet alleen via subsidies die OOI-projecten cofinancieren (naast andere bronnen van private en publieke financiering), maar ook door het stimuleren van samenwerking en het bieden van ondersteunende diensten. Bovendien kan het Gewest, door het beleid ter ondersteuning van onderzoek en innovatie, leiderschap, richting en middelen bieden aan onderzoekers en innovatieve bedrijven om hen te helpen gedijen in een economie in transitie.

---

¹ https://issuu.com/vokavzw/docs/voka_metropolitan_rapport_nl_def_highres?fr=sNjg4ODU0NDYzNzE: "100 bijkomende kennisintensieve jobs blijken indirect 212 andere jobs te genereren. Van die 212 extra jobs gaan er 112 naar kortgeschoolden. ... Acht op de tien van die jobs zouden in het Gewest zelf blijven".

² https://ec.europa.eu/assets/rtd/ris/2023/ec_rtd_ris-regional-profiles-belgium.pdf.

Het innovatiesysteem in Brussel wordt gekenmerkt door verschillende sterktes, waaronder:

- De dichtheid en kwaliteit van de onderzoekscentra (inclusief de universitaire ziekenhuizen).
- Het aantal mensen dat werkzaam is in OOI en in kennisberoepen, in verhouding tot het totale aantal werkenden in het Gewest.
- De ondernemersdynamiek in diverse domeinen, waaronder de digitale sector.
- De groeiende focus van de innovatieve bedrijven in het Gewest op toekomstgerichte domeinen die van strategisch belang zijn voor de economische transitie.
- Het internationale karakter van Brussel en de centrale ligging in België en Europa, dicht bij publieke en private besluitvormingscentra.

Tegelijkertijd staat ons innovatiesysteem voor uitdagingen, zoals:

- Het valoriseren van de onderzoeksresultaten binnen het economisch weefsel van het Gewest (met inbegrip van de sociale economie) en in de publieke sector.
- De uitdagingen die sommige bedrijven ondervinden om te groeien en de overgang te maken van start-up naar scale-up binnen het Gewest.
- De complexiteit die onze bedrijven ervaren bij het navigeren door de verschillende steunmaatregelen en initiatieven, waaronder die van het Gewest.
- Het gebrek aan een sterke identiteit van het Gewest als een sterk en aantrekkelijk gebied voor OOI.
- De intra-Europese concurrentie op het gebied van subsidies en faciliteiten voor innovatieve bedrijven.
- De structurele tekorten aan gekwalificeerde kandidaten in verschillende technische en wetenschappelijke beroepen in Brussel.

Het Gewestelijk Innovatieplan (GIP) 2021-2027 definieert het huidig OOI-beleid van het Gewest. Het omvat zes strategische innovatiedomeinen (Klimaat, Stedelijke stromen, Hulpbronnen, Gezondheid, Sociale innovatie, Digitale technologieën) en 50 acties langs vier assen (Ondersteuning van de strategische innovatiedomeinen, Uitstraling en samenwerking, Methodologische principes en Sensibilisering rond wetenschap en technologie). Het doel van het plan is om onderzoek en innovatie te bevorderen ten dienste van de samenleving.

Naast het voortzetten van deze acties, inclusief het doel om verantwoord OOI ten dienste van de samenleving te stellen, zijn nieuwe initiatieven en keuzes nodig waarbij maximaal ingezet wordt op de sterktes van het Gewest en de geïdentificeerde uitdagingen aangepakt worden.

In dit memorandum stelt Innoviris acties voor rond 6 thema's:

- Versterking van de waardeketen van onderzoek tot innovatie en ondersteuning van de opschaling van innovatieve bedrijven in het Gewest via innovatietrajecten.
- Ondersteuning van sociale innovatie, zowel met economische als niet-economische doeleinden.
- Ondersteuning van innovatie in en voor de overheidssector, inclusief valorisatie van onderzoeksresultaten en de bevordering van innovatieve overheidsopdrachten.
- Aanpassing van het regelgevend kader om verantwoorde en ethische OOI, open science en de invoering van regulatory sandboxes te bevorderen.

- Versterking van de aantrekkelijkheid van het Gewest voor OOI, in samenwerking met onze partners op gewestelijk, nationaal en Europees niveau.
- Investeren in toekomstige generaties wetenschappers en vernieuwers door STEM-carrières te promoten en het wetenschappelijk bewustzijn van Brusselaars te versterken.

Tot slot beschrijven we de middelen en ondersteuning die Innoviris nodig heeft om deze acties efficiënt uit te kunnen voeren.

De versterking van de waardeketen van onderzoek tot innovatie en de scale-up van innovatieve bedrijven in het Gewest

Om tegemoet te komen aan de behoeften van ons ecosysteem, om onderzoeksresultaten binnen onze bedrijven beter te valoriseren en schaalvergroting te ondersteunen, is het noodzakelijk om de sectorale 'innovatietrajecten' te versterken.

Die trajecten omvatten ondersteuning gedurende het hele innovatieproces: van onderzoek en ideevorming tot validatie en opschaling. De ondersteuning omvat financiële steun via de financieringsprogramma's van Innoviris (als aanvulling op private financieringsbronnen en andere financieringsbronnen van de overheid), het stimuleren van de samenwerking tussen kleine en grote bedrijven of tussen bedrijven en onderzoekscentra, begeleiding en toegang tot lokale middelen en infrastructuren. Deze trajecten maken gebruik van fysieke locaties voor ontwikkeling, experimenten en samenwerking op het grondgebied van het Gewest.

Innoviris stelt specifiek voor om de innovatietrajecten te versterken op het gebied van geavanceerde digitale technologie, circulaire economie, gezondheid en sociale innovatie, met een extra focus op high-potentials en deep tech.

Het innovatietraject inzake digitale technologie versterken

Geavanceerde digitale technologie is niet alleen van hoog strategisch belang voor Europa, maar ook één van de sterke punten van het Gewest. De concentratie van de ontwikkelaars van digitale producten in Brussel is ongeveer tweemaal zo hoog als in Vlaanderen of Wallonië.

Via FARI, het interuniversitaire centrum 'Artificial Intelligence for the Common Good', de European Digital Innovation Hub 'sustAIIn.brussels' en de begeleidingsprogramma's van SIRRIS financiert het Gewest verschillende projecten die het digitale ecosysteem ondersteunen. Bovendien worden de bestaande financieringsprogramma's van Innoviris vaak gebruikt voor projecten gericht op digitale technologie.

Om de ondersteuning voor dit ecosysteem te verbeteren, stelt Innoviris de volgende actie voor:

- De creatie van een performante innovatiehub voor geavanceerde digitale technologieën met consolidatie en bestendiging van de bestaande initiatieven als FARI, sustAIIn.brussels, SIRRIS en de interfaces van de universiteiten en hogescholen. Het doel is bedrijven te ondersteunen bij duurzame digitale innovaties, en de kennisoverdracht tussen onderzoekscentra en het economische en het sociale weefsel van het Gewest te bevorderen.

Het innovatietraject voor circulaire economie versterken

Innovatie in de circulaire economie is essentieel om de levensduur van grondstoffen te verlengen. Brussel onderscheidt zich als leider op dit gebied, met verschillende hubs gewijd aan de circulaire economie, de opkomst van scale-ups in dit domein en diverse programma's die onderzoek en innovatie stimuleren. De sector is ook een krachtige hefboom voor economische ontwikkeling. Brussel telt verhoudingsgewijs het grootste aantal bedrijven (7,7%) dat actief is in de circulaire economie in België, volgens een studie van Inoopa³ in 2022. De circulaire bedrijven in Brussel hebben een grotere omzet (29,1% van de totale Belgische turnover in 2021), zijn over het algemeen rijper en creëren meer werkgelegenheid dan de andere circulaire bedrijven in België.

Het innovatietraject voor de circulaire economie dat door Innoviris ontwikkeld is, biedt ondernemers reeds een one-stop-shop tot gewestelijke steun zoals financiering en begeleiding. Hoewel het traject de toegang vergemakkelijkt, bestaat er nog geen echte innovatiegemeenschap voor de circulaire economie in Brussel. In plaats van allerlei kleine ecosystemen rond elke partner in het traject, zou de sector veel baat hebben bij één speler die in staat is een inclusieve gemeenschap met alle betrokken partijen te leiden, te dynamiseren en te verenigen.

Tegelijkertijd is het noodzakelijk om de infrastructuur voor duurzame productie in het Gewest te ontwikkelen, om de groei van bedrijven die actief zijn in de circulaire economie te ondersteunen en om toekomstige koplopers in ons Gewest te behouden.

Daartoe stelt Innoviris voor om een innovatiehub voor de circulaire economie op te richten, naar het model van de European Digital Innovation Hub 'sustAIIn.brussels', met als opdracht:

- Bedrijven in de circulaire economie opleiden en hen bewust maken van nieuwe innovatieve praktijken en technologieën.
- Het netwerk van lokale spelers activeren en gewestelijke én internationale samenwerking via een flexibel ecosysteem aanmoedigen.
- Zorgen voor betere toegang tot de nodige tools en infrastructuur voor projectdragers om hun projecten op te starten.
- Projecten begeleiden op commercieel, maatschappelijk, technologisch en praktisch gebied (inclusief regelgevende aspecten).
- De sector stimuleren door evenementen en publicaties.

Een nieuw innovatietraject voor de gezondheidssector opzetten

---

Eén van de grote troeven van het Gewest is het rijke, diverse en dichte ecosysteem in de gezondheidssector. Brussel telt tal van onderzoekscentra, universiteiten en hogescholen, publieke en private incubatoren, een zeer hoge concentratie ziekenhuizen (waaronder drie universitaire ziekenhuizen) en een hoog niveau van ondernemerschap en innovatie. In 2019 waren 240 bedrijven

---

³ De Tijd, 16 maart 2022, <https://www.tijd.be/ondernemen/milieu-energie/circulaire-economie-groeit-dubbel-zo-snel-als-gemiddeld/10373992.html>

actief in de biofarmaceutische sector, medtech, digitale gezondheid en ondersteunende diensten.

Ondanks die sterke punten stellen we vast dat de spin-offs die uit lokaal onderzoek voortvloeien er niet altijd voor kiezen in het Gewest te starten of te blijven: het Gewest is onvoldoende aantrekkelijk voor innovatieve bedrijven in de gezondheidssector in een scale-up-fase.

Om de regio aantrekkelijker te maken voor opschalende bedrijven, stelt Innoviris voor om een innovatietraject in de gezondheidssector op te zetten. Dit traject biedt diverse diensten aan in de kritieke innovatiefase in de gezondheidssector en versterkt het gezondheidsecosysteem in Brussel. Dit traject is gebaseerd op:

- De oprichting van een overkoepelende organisatie die de Brusselse overheidsdiensten samenbrengt voor de opvolging en gepersonaliseerde begeleiding van innovatieve bedrijven in de gezondheidssector.
- De verbetering van bestaande infrastructuren en de ontwikkeling van een bedrijvenpark gericht op biotechnologie.
- De oprichting van een technologisch begeleidingscentrum, specifiek voor de gezondheidssector, met nadruk op e-health en medische apparaten.
- De oprichting (in samenwerking met onze publieke partners) van een investeringsfonds dat zich richt op de gezondheidssector, om de retentie van bedrijven te vergroten en te profiteren van hun groei als ze het Gewest verlaten.

Een innovatietraject opzetten voor high-potential start-ups en deep tech

---

High-potential start-ups vormen een belangrijke categorie van spelers. Deze bedrijven, vaak actief in 'deep tech', zijn jonge bedrijven die sterk innovatieve technieken ontwikkelen en worden gekenmerkt door technologisch risico, aanzienlijke kapitaalvereisten en ontwikkelingstijd, maar ook door een hoog potentieel voor positieve impact. Deze impact manifesteert zich niet alleen op economisch vlak, zoals de creatie van intellectuele eigendom en van werkgelegenheid, maar ook op sociaal vlak anticiperen deze bedrijven op grote maatschappelijke en milieu-uitdagingen. Ze komen vaak voort uit wetenschappelijk onderzoek van onderzoekscentra en ontwikkelen zich in samenwerking met die centra.

Gezien de dichtheid van onderzoekscentra in het Gewest, is hier nog een potentieel om dat soort bedrijven te stimuleren en aan te trekken op ons grondgebied.

Om ervoor te zorgen dat het Gewest aantrekkelijker wordt voor dit type bedrijven, stelt Innoviris de volgende acties voor:

- De ontwikkeling van een flexibel en snel financieringsaanbod voor high-potential start-ups om de huidige hiaten te dichten tussen de oprichting van een bedrijf en het aantrekken van de eerste private investeerders.

- De versterking van de focus van de interfaces van de onderzoekscentra van het Gewest, gefinancierd door Innoviris, op het valoriseren van onderzoeksresultaten door de creatie van nieuwe bedrijven (spin-offs) of door samenwerking met bestaande bedrijven.
- De oprichting van een innovatiehub rond deep tech (naar het model van de European Digital Innovation Hub 'sustAIIn.brussels') in een specifiek domein dat een sterkte van het Gewest weerspiegelt (zoals bijvoorbeeld robotica).

Sociale innovatie en sociale economie ondersteunen

Sociale innovatie omvat alle innovatieve en originele initiatieven die een nieuwe oplossing bieden voor onvervulde of opkomende basisbehoeften van de samenleving. Deze innovatie is sociaal in zowel haar activiteit, proces als doelstelling.

Sociale innovatie stimuleert de veranderingen die nodig zijn om grote maatschappelijke uitdagingen aan te pakken, zoals op het gebied van sociale actie, gezondheid, cultuur, werkgelegenheid, huisvesting, enzovoort. Het ondersteunen van dit type innovatie heeft een aanzienlijk hefboomeffect op het ecosysteem van Brussel.

Innovatie in de context van sociaal ondernemerschap, aangedreven door sociale en democratische ondernemingen (SDO's), vormt één van de belangrijkste hefboomen voor de sociaaleconomische transitie voor het Brussels ecosysteem. Een uitbreiding van de steun van het Gewest aan ondernemingen die sociale en milieudoelstellingen combineren met economische levensvatbaarheid en democratisch bestuur, is essentieel om de uitdagingen van het Gewest aan te gaan. Innoviris zette in 2023 een eerste sociaal innovatietraject op met bestaande financieringsinstrumenten en begeleidende diensten.

Om het sociale innovatietraject te versterken, stelt Innoviris de volgende initiatieven voor:

- De oprichting van een onderzoekspool voor maatschappelijke innovatie. Het doel is om innovatie ten dienste van de maatschappij aan te moedigen en te vergemakkelijken, door een platform te bieden voor uitwisseling tussen private, overheids- en non-profit-spelers. Het platform faciliteert de actoren om aan de kennisoverdracht tussen de academische wereld en de maatschappij bij te dragen, waardoor de impact van onderzoeksresultaten stijgt. Die innovaties kunnen al dan niet technologisch zijn, betrekking hebben op een product of dienst, of de verbetering van bestaande sociale projecten via een nieuwe methode (werkwijze, organisatiemethode, enz.), zolang ze hun sociale doelstelling versterken.
- Een betere integratie van het sociale innovatietraject met andere gewestelijke initiatieven om een gunstig klimaat te creëren waarmee meer innovaties binnen de sociale economie kunnen ontstaan, door de oprichting van een 'Start-up Studio' voor sociale innovaties, en het versterken van de financiering van bestaande Brusselse instrumenten om de oprichting van nieuwe coöperatieve modellen te ondersteunen.
- De ondersteuning van duplicatie en verspreiding van sociale innovaties, om hun opschaling en verspreiding in specifieke sociaaleconomische contexten te vereenvoudigen ('scale-up voucher').
- De oprichting van een ontwikkelingscentrum voor sociale innovatie, complementair aan de incubator Coopcity, met als doel ideeën te genereren om te voldoen aan de sociale behoeften van het Brussels grondgebied en deze te structureren tot economisch levensvatbare activiteiten.

Innovatie in en voor de overheidssector ondersteunen

Als aanvulling op innovatie in de private sector is OOI in en met de overheidssector een hefboom en motor voor verandering in het beleid van de overheid en voor overheidsprojecten met een grote maatschappelijke impact.

De programma's voor beslissingsondersteuning voor gewestelijke bevoegdheden versterken

---

De aanmoediging van innovatie binnen overheidsdiensten laat ons toe om bestaande overheidspraktijken in vraag te stellen, wetenschappelijk onderbouwde antwoorden te geven en om zich sneller aan te passen aan grote maatschappelijke uitdagingen.

- De ontwikkeling van een portefeuille van steunmaatregelen voor OOI in de Brusselse overheidssector en verbetering van de informatie over ondersteuningsmogelijkheden voor onderzoek en innovatie in de overheidssector.
- De samenwerking tussen academisch onderzoek en de publieke sector vergemakkelijken door nieuwe instrumenten te ontwikkelen.

Zorgen voor een effectieve toegang tot en gebruik van onderzoeksresultaten voor de overheidssector

---

Heel wat onderzoek wordt gefinancierd door de overheid, soms gefinancierd of gecofinancierd door Innoviris, maar vaker door andere gewestelijke overheden. Om de onderzoeksresultaten beter te valoriseren, moeten ze beter gepubliceerd, gecentraliseerd en verspreid worden. Het doeltreffend benutten van deze onderzoeksresultaten draagt bij aan het realiseren van de gewestelijke doelstelling om een efficiënt evidence-based overheidsbeleid te implementeren.

Daartoe stelt Innoviris de volgende initiatieven voor:

- De oprichting van een gewestelijk kennisplatform om state-of-the-art kennis en bruikbare onderzoeksresultaten toegankelijker te maken voor gewestelijke overheidsdiensten in nauwe samenwerking met bestaande initiatieven.
- De creatie en financiering van een nieuw specifiek programma voor de bundeling van onderzoeksresultaten.

Innovatieve overheidsopdrachten promoten en ondersteunen

Innovatieve overheidsopdrachten zijn van economisch belang voor de interne markt met aanbestedingen ter waarde van 50 miljard euro per jaar.

Jaarlijks worden bijna 20.000 overheidsopdrachten gelanceerd.

Dit vertegenwoordigt 15% van het Belgische BBP. Het is een grotendeels onderbenutte innovatieve hefboom. Die hefboom kan de ontwikkeling van lokale economische oplossingen ondersteunen en innovatie stimuleren, om te kunnen voldoen aan de noden van openbare besturen. In het kader van innovatie van producten, diensten of processen vormen initiatieven binnen overheidsdiensten een hefboom door middel van overheidsopdrachten en hun rol in de innovatiedynamiek van het Brusselse ecosysteem.

Daartoe stelt Innoviris volgend initiatief voor:

- De versterking van het expertisecentrum van Innoviris rond innovatieve overheidsopdrachten om de relevante communicatie- en juridische instrumenten te ontwikkelen, om overheidsdiensten te ondersteunen bij het lanceren van innovatieve overheidsopdrachten.

Het reglementair kader aanpassen

Optimale omstandigheden creëren voor de ontwikkeling van OOI, maakt integraal deel uit van een beleid voor de vrije circulatie van onderzoekers en kennis, en draagt bij aan het opzetten van de Europese Onderzoeksruimte (EOR).

Met de EOR wil de EU de wetenschappelijke en technologische samenwerking tussen de lidstaten bevorderen om een coherent Europees onderzoeksbeleid tot stand te brengen en een 'gemeenschappelijke Europese ruimte' van wetenschap, onderzoek en innovatie vormen. Het doel daarvan is om kennisdeling, vrije toegang tot gegevens en onderzoeksresultaten aan te moedigen en zo het concurrentievermogen en de werkgelegenheid in de Europese Unie te stimuleren. Dit wordt geïllustreerd door de uitvoering van Europese kaderprogramma's, zoals momenteel Horizon Europe.

Bovendien is het voor innovatie en de ontwikkeling van innovatieve oplossingen vaak nodig om buiten de gebaande paden te treden, samen te werken in internationale netwerken, oplossingen in de praktijk te testen en te anticiperen op toekomstige regelgevende kaders.

Daartoe stelt Innoviris de volgende initiatieven voor:

- De ontwikkeling van een kader voor ethisch en verantwoord onderzoek en innovatie.
- De versterking van het beleid rond Open Science & Open Innovation door onderzoeksresultaten die door de overheid gefinancierd werden beschikbaar te maken. Dit gebeurt in overeenstemming met het Europese principe 'as open as possible, as closed as necessary' - 'zo open als mogelijk, zo gesloten als nodig'.
- De ontwikkeling van **Regulatory Sandboxes**: dit zijn gecontroleerde omgevingen waarin innovatieve oplossingen kunnen getest worden, iets wat actueel niet mogelijk is. Om de juiste voorwaarden voor de ontwikkeling van disruptieve innovaties te creëren, wordt samengewerkt met de betrokken regelgever(s).

De aantrekkingskracht van het Gewest versterken op het vlak van OOI, in samenwerking met onze partners

De Belgische samenwerkingen versterken

Het ecosysteem voor onderzoek en innovatie overstijgt de administratieve grenzen van het Gewest - het hinterland is een belangrijke motor achter OOI in het Gewest. Sterke kenniscentra in de andere gewesten bieden goede opportuniteiten voor samenwerking.

Daartoe stelt Innoviris de volgende initiatieven voor:

- Het faciliteren van de toegang tot de programma's voor intra-Belgische samenwerking (tussen bedrijven en/of onderzoekscentra in verschillende gewesten) door bestaande programma's zoals BEL-COO sterker te promoten, door de deelnameregels tussen gewesten te harmoniseren en de programma's meer open te stellen voor nieuwe types begunstigden.
- Het vergemakkelijken van intra-Belgische samenwerking door de activering van een uitwisselingsprogramma voor ambtenaren tussen gewestelijke en federale OOI-diensten.
- Het verkennen van de mogelijkheid om gezamenlijke financieringskaders te creëren met de twee andere regio's om voordeel te halen uit complementaire knowhow.

De Europese samenwerkingen versterken

Internationale samenwerking, met name de deelname aan Europese programma's, is van cruciaal belang voor het Brusselse ecosysteem. Het verkrijgen van Europese financiering voor R&D creëert bovendien een hefboomeffect ten gunste van het Gewest.

Daartoe stelt Innoviris de volgende initiatieven voor:

- Investering in Europese OOI-projecten voor Brusselse spelers waarbij Europese opportuniteiten optimaal benut worden.
- Stijgende deelname van het Gewest aan bestaande Europese partnerschappen (zoals Driving Urban Transitions (DUT), Chips Act en Innovative SME's) en toekomstige partnerschappen.
- Verzekeren van effectieve ondersteuningsdiensten voor bedrijven en de overheidssector (met name via het Nationaal Contactpunt, NCP) en onderzoekscentra (via universitaire TTO's en interfaces van hogescholen) bij het opzetten en uitvoeren van EU-projecten.
- Versterking van de rol van Innoviris in de Europese programma-comités (Horizon Europe en het toekomstige 10e Europese kaderprogramma voor onderzoek en ontwikkeling) en als Brussels expertisecentrum voor Europese OOI.

- Uitvoering van het *Climate City Contract* van het BHG samen met de betrokken gewestelijke en lokale overheden als onderdeel van de Europese missie 'Climate-Neutral and Smart Cities'.
- Europese samenwerking en de kennis van Europese instellingen bevorderen door het detacheren van gewestelijke experts bij Europese OOI-instellingen (met een financieel compensatiemechanisme).

Het imago van het gewest als innovatieve regio versterken

Hoewel Brussel 'Innovation Leader' is op Europees niveau en aanzienlijk potentieel heeft gezien de dichtheid van haar onderzoeksgemeenschap, de centrale ligging en het ecosysteem van ondernemers, zijn de troeven onvoldoende bekend. 'Onderzoek en innovatie' maken nauwelijks deel uit van het imago dat het Gewest intern en extern uitstraalt.

Het is van essentieel belang om coherente communicatiecampagnes te voeren die de concurrentiepositie van Brussel in zowel het lokale als internationale OOI-landschap verzekeren, met nadruk op haar sterktes. De ontwikkeling van een sterk merk is cruciaal om de aantrekkelijkheid van het Gewest voor onderzoekers, ondernemers en investeerders te vergroten. Het netwerk van algemene afgevaardigden en vertegenwoordigers van het Gewest in het buitenland kan hieraan een grote bijdrage leveren.

Daartoe stelt Innoviris de volgende initiatieven voor:

- De creatie van een identiteit, een 'city branding' voor Brussel, rond wetenschap en innovatie, als aanvulling op de bestaande city branding van het Gewest. Met een consistente integratie van die identiteit in overheidscommunicatie die het Gewest aantrekkelijker maakt voor onderzoekers, ondernemers waaronder sociale ondernemers, en investeerders.
- De creatie van communicatiecampagnes en een reeks regelmatige evenementen om de sterke punten van het Gewest op het vlak van OOI in de verf te zetten, om het Gewest als kennis- en innovatieregio te positioneren en het merk Brussel te versterken.

Investeren in de komende generaties wetenschappers en innovatoren

Brussel is het belangrijkste kenniscentrum van het land en kenniswerkers vormen de drijvende kracht achter werkgelegenheid in de Brusselse economie. Desalniettemin stagneert de groei van deze banen in Brussel en er is een structureel tekort aan kandidaten voor diverse technische en wetenschappelijke beroepen. Bovendien voelt de huidige generatie jongeren zich steeds minder aangetrokken tot STEM (wetenschappen, technologie, ingenieurstechnieken en wiskunde).

Bewustmakingsinitiatieven, afgestemd op de huidige generatie jongeren, zijn nodig om te zorgen dat zij vaker voor STEM-opleidingen en loopbanen kiezen en om de Brusselse kenniseconomie te steunen.

Daarnaast wordt het, in een maatschappij waarin burgers alsmar afhankelijker worden van wetenschap en technologie, steeds belangrijker om een kritische wetenschappelijke cultuur te promoten die burgers de basisvaardigheden biedt die nodig zijn om actief betrokken en verantwoordelijk te zijn en volledig bewust te blijven van de complexe uitdagingen waarmee onze samenleving geconfronteerd wordt.

Innoviris heeft, gezien haar missies, een actieve rol te spelen bij het vergroten van de interesse in opleidingen en loopbanen in wetenschap en innovatie, en bij het versterken van de wetenschappelijke cultuur van de Brusselse burgers.

Daartoe stelt Innoviris de volgende initiatieven voor:

- De verdere ontwikkeling van het I Love Science Festival, met meer exposanten en meer openingsdagen zodat we tijdens het festival doorlopend toegang kunnen bieden aan scholieren uit het hele land.
- Een verhoogde ondersteuning van de actoren voor wetenschapspromotie ("Science Promotion Network") via de ontwikkeling van een centraal portaal voor de verspreiding van hun activiteiten naar een breed publiek.
- Financiering van de bouw van het 'Centrum voor Wetenschap en Innovatie in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest' en van de exploitatie ervan, zodat er in Brussel een locatie is die volledig gewijd is aan activiteiten voor wetenschapspromotie. Het doel van dit centrum is om bewustwording te creëren voor wetenschap en innovatie, een wetenschappelijke aanpak en cultuur te bevorderen en de interesse van de Brusselaars voor deze thema's te wekken, met een inclusieve aanpak, en uiteindelijk ook meer jongeren toe te leiden naar wetenschappelijke en technologische opleidingen en beroepen. Daarbij wordt onder andere gebruik gemaakt van de STEAM-aanpak (Science, Technology, Engineering, Arts and Mathematics).

Bijkomende middelen ten dienste van OOI

Om dit plan te realiseren, heeft Innoviris de volgende middelen nodig.

De doeltreffendheid van de begeleiding van het ecosysteem verzekeren

Innoviris stimuleert het ecosysteem niet alleen door onderzoeksprojecten te cofinancieren, maar ook door het ecosysteem te begeleiden. Deze begeleiding omvat verschillende diensten zoals:

- het opzetten van een innovatiestrategie;
- technologische begeleiding;
- begeleiding van innovatieve onderzoeksprocessen;
- de identificatie van partners in en buiten het Gewest;
- de verspreiding van onderzoeksresultaten van de onderzoekscentra naar het ecosysteem;
- de verspreiding van informatie over Europese of lokale steunprogramma's;
- ondersteuning bij het opstellen van aanvragen voor overheidssubsidies (zowel Europees als lokaal).

Die diensten worden nu in de meeste gevallen geleverd door externe organisaties, op basis van een overeenkomst tussen Innoviris en die organisaties.

Om de efficiëntie van deze diensten te verbeteren, stelt Innoviris voor om:

- De consistentie van de diensten te verbeteren en de leesbaarheid en toegang voor het ecosysteem te vereenvoudigen.
- De keuze voor het al dan niet uitbesteden van de diensten te heroverwegen en de meest efficiënte aanpak te implementeren.
  - Als de dienst geïnternaliseerd wordt: de expertise en capaciteit van Innoviris te versterken.
  - Als de dienst wordt uitbesteed: beheerscontracten opstellen die sterker gericht zijn op de impact van de geleverde dienst.

De financiële ondersteuning voor OOI verhogen

Subsidies voor innovatie zijn belangrijke hefboomen voor economische ontwikkeling. De directe subsidies van Innoviris voor projecten met economische doeleinden (32 miljoen EUR per jaar) vertegenwoordigen een totaal uitgavenvolume voor OOI van 45 miljoen EUR, wat ongeveer 1300 banen in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest genereert. Bovendien houden deze cijfers alleen rekening met de directe effecten van de subsidies. Externaliteiten zoals verhoogde concurrentiekracht van bedrijven, introductie van innovaties op de markt of samenwerkingen met onderzoeksinstituten moeten worden toegevoegd aan deze cijfers, wat de regionale impact op werkgelegenheid, BBP, ecologische en sociale impact of maatschappelijke voordelen van economische actoren verder vergroot.

In de loop der jaren heeft het Gewest geleidelijk prestaties op het gebied van OOI bereikt die het in staat stellen om zich te positioneren als innovation leader volgens het European Regional Innovation Scoreboard. Ondanks deze bevredigende globale score presteert het Gewest onder het gemiddelde in vergelijking met andere vergelijkbare regio's of andere Belgische gewesten wat betreft OOI-uitgaven voor zowel de private als publieke sector. Een benchmark van economische steunmaatregelen uitgevoerd in 2023 door Innoviris als onderdeel van een spending review heeft de investeringstekorten van deze sectoren in OOI aan het licht gebracht, zowel in vergelijking met andere Europese innovatieleiders als met de twee andere Belgische gewesten.

- De meest gebruikte indicator om deze investering te kwantificeren is de verhouding tussen de totale investering in OOI in het Gewest en het BBP. Terwijl andere Belgische regio's rond de 3,6% zitten, is het Brussels Hoofdstedelijk Gewest gestabiliseerd op 2,5%. De regio bereikt dus niet het nationale en Europese doel van 3% van het BBP dat aan OOI moet worden besteed.
- Een tweede indicator is het deel van de bedrijfsuitgaven voor OOI dat wordt gefinancierd door overheidssteun. Een vergelijking met andere innovatieleiders toont aan dat om een vergelijkbaar niveau van steun aan bedrijven te bereiken, het budget van de regio voor subsidies voor innovatie in bedrijven **verdubbeld** zou moeten worden.

Over de periode 2021-2024, en rekening houdend met inflatie, zijn de totale vastleggingen van Innoviris in OOI-projecten in totaal met 14% gedaald.

Er is dus behoefte aan aanzienlijke extra investeringen.

Om dit te bereiken, stelt Innoviris de volgende actie voor:

- Om zijn positie als leider op het gebied van innovatie te behouden, de aantrekkelijkheid van de regio voor ondernemers te versterken, het investeringsniveau van andere regio's te evenaren en de 3% van het BBP besteed aan OOI te bereiken, worden de openbare middelen die ter beschikking worden gesteld aan het ecosysteem van het Gewest geleidelijk verhoogd van 52 miljoen EUR (2024) tot 89 miljoen EUR (vastleggingen in 2029).

Dit vertegenwoordigt een jaarlijkse toename van 11% voor de periode 2024-2029 of een jaarlijkse toename van 4% voor de periode 2019-2029. Als gevolg hiervan stijgen de jaarlijkse vereffeningsbudgetten van 46 miljoen EUR (in 2024) tot 75 miljoen EUR (in 2029). Het totale budget voor de periode 2021-2027 zou 397 miljoen bedragen wat overeenkomt met het budget van 400 miljoen EUR dat was voorzien voor de uitvoering van het Gewestelijk Innovatieplan 2021-2027.

Dit budget omvat de voorgestelde acties in dit memorandum, met uitzondering van de :

- bedrijfskosten en personeelskosten van Innoviris;
- investeringen buiten het kader van Innoviris (zoals communicatieacties of de oprichting van investeringsfondsen).

Ruimte voor een snellere en flexibele werking voor Innoviris

Innoviris is momenteel een ABI (Autonome Bestuursinstelling) type A.

In de praktijk is Innoviris gebonden aan een omslachtig systeem van externe validatie wat betreft de toekenning van subsidies - haar belangrijkste instrument. Ondanks het feit dat Innoviris-subsidies goed omkaderd zijn door het Gewestelijk Innovatieplan 2021-2027, door de oriënteringsnota en de beleidsbrieven en door ordonnanties die de aard van de programma's, de subsidiabele kosten, de intensiteit van de steun, de voorwaarden voor subsidiabiliteit van steunaanvragen en de evaluatiecriteria voor de geschiktheid van de toekenning van steun gedetailleerd beschrijven, vallen de subsidies in de categorie van 'facultatieve subsidies'. Dat betekent dat programma's en subsidies meermaals moeten worden gevalideerd (bij de meerjarenplanning van de begroting, bij de verdeling tussen basisallocaties, voordat een oproep kan worden gelanceerd, voordat een subsidie kan worden toegekend) door de verschillende gewestelijke instanties.

Dat leidt tot een zware administratieve last, gericht op het interne functioneren van het Gewest en zonder duidelijke meerwaarde voor het OOI-ecosysteem. Bovendien belemmert dit systeem Innoviris om voldoende snel en wendbaar te reageren op maatschappelijke en technologische ontwikkelingen en op de behoeften van onze bedrijven en OOI-actoren. Dit bemoeilijkt de investering in disruptieve innovatieprojecten of in start-ups in een vroeg stadium, die worden gekenmerkt door grote kansen, maar ook door risico's en onzekerheid. Die dynamiek druist in tegen de logica van innovatie en de rol van de overheidssector in het ondersteunen van innovatieonderzoek als aanvulling op private financiering. Dit plaatst Innoviris en het Gewest in een nadelige positie, ook ten opzichte van vergelijkbare financieringsorganisaties die wezenlijk flexibeler en sneller kunnen optreden.

De onderstaande voorstellen hebben dan ook tot doel Innoviris meer autonomie te geven om sneller en flexibeler te kunnen reageren op de behoeften van het OOI-ecosysteem van het Gewest, binnen de strategische doelstellingen die aan Innoviris zijn toevertrouwd en binnen de grenzen van de budgetten die worden geïnvesteerd in OOI:

- Verder gaan met de hervorming van het begrotingsbeheer van het Gewest door overheidsinstanties zoals Innoviris meer verantwoordelijkheid te geven.
- Alle subsidies van Innoviris categoriseren als 'quasi-organiek' en niet puur 'facultatief' en/of de delegatiegrenzen verhogen.
- Een onderzoeks- en innovatiefonds aanleggen dat Innoviris toelaat uitgaven en inkomsten met meer flexibiliteit efficiënter te beheren
- Het juridische statuut van Innoviris laten evolueren (van een ABI Type A naar een ABI Type B). Door de overgang naar een OIP van Type B kan een betere Governance worden gedefinieerd en geïmplementeerd, waardoor Innoviris met meer flexibiliteit, proactiviteit, snelheid, consistentie (op het gebied van projectevaluatie), soepelheid en transparantie kan handelen.

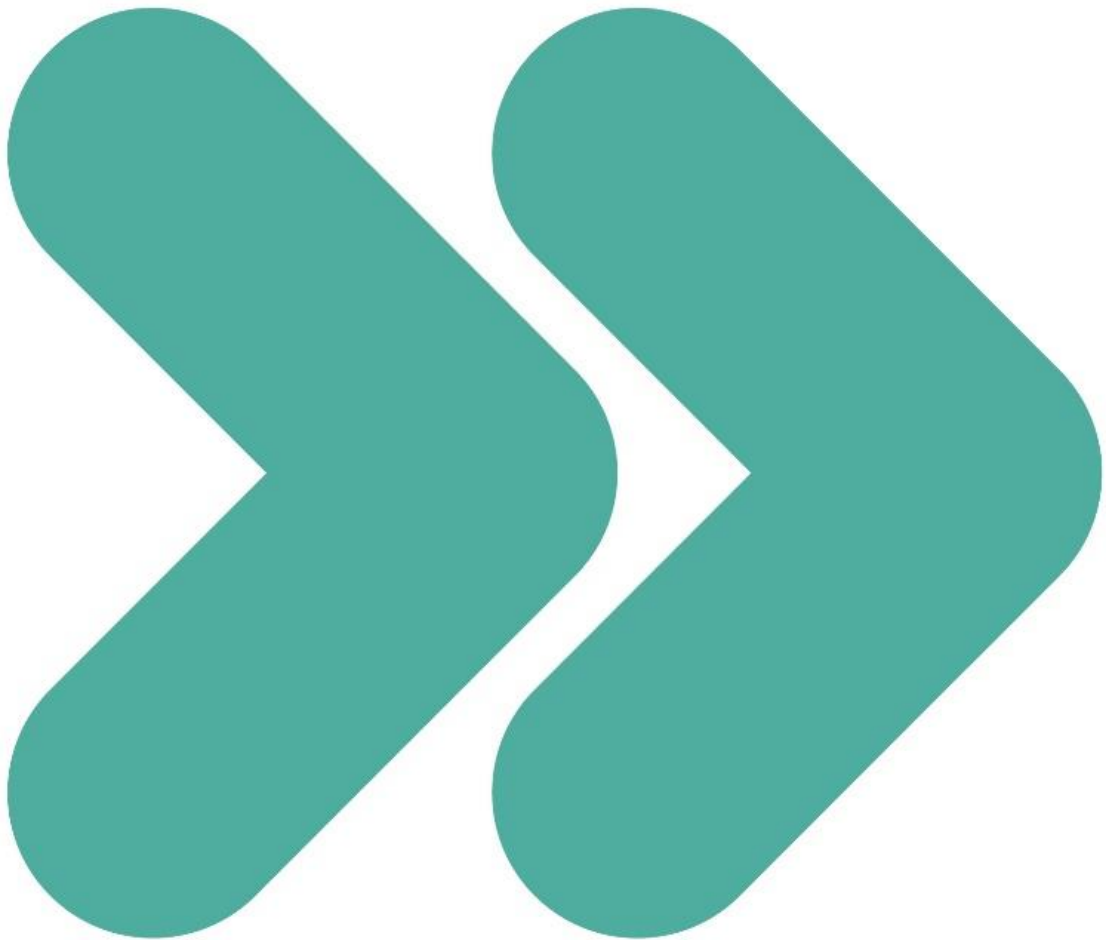
Innoviris heeft als overheidsinstelling die onderzoek en innovatie in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest financiert en ondersteunt de volgende missies:

- Cofinanciering van onderzoeks- en innovatieprojecten voor kleine en grote bedrijven, onderzoekscentra en -instellingen, de non-profitsector en de overheidssector bij de ontwikkeling van creatieve oplossingen voor de toekomst van de regio, voor het welzijn en welvaart van elke Brusselaar.
- Bewustmaking rond opleidingen en loopbaanmogelijkheden binnen STEM, en over de rol van wetenschap in de samenleving.
- Vertegenwoordiging van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest rond onderzoek en innovatie op nationaal, Europees en internationaal niveau, en faciliteren van samenwerking binnen lokale ecosystemen.

We richten ons op onderzoeks- en innovatieprojecten die het potentieel hebben om stedelijke uitdagingen aan te pakken, met name op het gebied van mobiliteit, voeding, gezondheid en sociale inclusie. Dat doen we om hoogwaardige banen te creëren en bij te dragen aan de economische, sociale en ecologische transitie van onze samenleving.

De visie 2025 van Innoviris omvat zes assen:

1. Innoviris heeft haar acties afgestemd op de Slimme Specialisatiestrategie en het Gewestelijk Innovatieplan 2021-2027. Innoviris analyseert de impact van haar activiteiten in functie van de einddoelstellingen die zijn gedefinieerd in het Gewestelijk Innovatieplan en de gewestelijke strategische plannen en heeft haar activiteiten en instrumenten geoptimaliseerd en aangepast in het licht van deze doelstellingen.
2. Innoviris heeft de beste expertise verzameld over het onderzoeks- en innovatiesysteem in het Gewest en over het gebruik van innovatieve subsidie- of sensibiliseringsinstrumenten. Innoviris speelt een beslissende rol bij het bepalen van een langetermijnstrategie voor onderzoek en innovatie, in partnerschap met het hele ecosysteem.
3. De actoren van het Gewest die actief zijn op het gebied van onderzoek en innovatie maken optimaal gebruik van de gewestelijke, Europese en internationale middelen dankzij de acties van Innoviris.
4. Innoviris is een 'best place to work', een voorbeeldige werkplek, met name op het vlak van inclusie en diversiteit. Dit is erkend door externe benchmarking en/of interne feedbackresultaten.
5. Innoviris streeft naar efficiënte en heldere processen waarmee ze excellente dienstverlening wilt verzekeren voor begunstigden, partners en burgers. Innoviris beschikt over een interne structuur, geoptimaliseerde processen en de nodige instrumenten om deze manier van werken met een zo klein mogelijke ecologische voetafdruk te bereiken.
6. Innoviris is een veerkrachtige en wendbare organisatie die in staat is om op een efficiënte manier om te gaan met veranderingen in haar omgeving.

Gepubliceerd op 06/06/2024
door Innoviris
Verantwoordelijke redactie :
Stefaan Sonck Thiebaut
Marie-Carmen Bex

Charleroisesteenweg 112, 1060
Brussel (België)

Noch Innoviris, noch enige persoon handelend namens Innoviris, kan aansprakelijk worden gesteld voor het gebruik van de gepubliceerde informatie. De auteurs dragen verantwoordelijkheid voor de inhoud van informatie. Het is niet toegestaan om iets uit deze publicatie te vereenvoudigen, digitaal op te slaan of om openbaar te maken, in welke vorm of op welke wijze dan ook, zonder uitdrukkelijke goedkeuring.